

SPRENDIMAI

TARYBOS SPRENDIMAS

2011 m. gruodžio 19 d.

dėl 2012–2013 m. Europos atominės energijos bendrijos branduolinių mokslinių tyrimų ir mokymo veiklos bendrosios programos

(2012/93/Euratomas)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 7 straipsnį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą, pateiktą pasikonsultavus su Mokslo ir technikos komitetu,

atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę ⁽¹⁾,atsižvelgdama į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽²⁾,

kadangi:

(1) siekiant skatinti ir užtikrinti ekonomikos augimą ir Europos piliečių gerovę, itin svarbu pasitelkti bendras nacionalines ir Europos pastangas mokslinių tyrimų ir mokymo srityje;

(2) 2012–2013 m. Europos atominės energijos bendrijos branduolinių mokslinių tyrimų ir mokymo veiklos bendroji programa (toliau – Bendroji programa) turėtų papildyti kitus Europos Sąjungos mokslinių tyrimų politikos srities veiksmus, kurie yra būtini siekiant įgyvendinti strategiją „Europa 2020“, kurią 2010 m. birželio 17 d. priėmė Europos Vadovų Taryba, visų pirma švietimo, mokymo, konkurencingumo ir inovacijų, pramonės, užimtumo ir aplinkos sričių veiksmus;

(3) Bendroji programa turėtų būti grindžiama 2006 m. gruodžio 18 d. Tarybos sprendimu 2006/970/Euratomas dėl Europos atominės energijos bendrijos (Euratomas) septintosios bendrosios branduolinių tyrimų ir mokymo veiklos programos (2007–2011 m.) ⁽³⁾ priimtos Septintosios bendrosios programos laimėjimais, tuo pačiu suteikiant būtiną didesnę svarbą branduolinei saugai, taip prisidedant prie branduolinių mokslinių tyrimų perorientavimo. Įgyvendinant programą taip pat turėtų būti prisidedama prie Europos mokslinių tyrimų erdvės kūrimo ir žinių ekonomikos bei visuomenės plėtojimo Europoje;

(4) įgyvendinant Bendrąją programą turėtų būti prisidedama prie vienos iš strategijos „Europa 2020“ pavyzdinių iniciatyvų „Inovacijų sąjunga“, patvirtintos 2010 m. lapkričio 25 ir 26 d. Tarybos susitikimo išvadose, įgyvendinimo didinant konkurenciją dėl mokslinės kompetencijos ir spartinant pagrindinių branduolinės energijos srities inovacijų, būtent branduolių sintezės ir branduolinės saugos srityje, panaudojimą ir prisidedama kovojant su energetikos ir klimato kaitos sričių problemomis;

(5) Europos energetikos politikos srityje Europos Vadovų Taryba 2007 m. kovo 8 ir 9 d. susitikime patvirtino, kad kiekviena valstybė narė pati sprendžia, ar jos energetikos struktūra bus paremta branduoline energetika, ir pabrėžė, kad tai reikia daryti toliau gerinant branduolinę saugą ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymą. Taip pat pripažįstama, kad branduolinei energetikai šiuo metu tam tikrose valstybėse narėse tenka jungiamosios grandies technologijos vaidmuo;

(6) neatsižvelgiant į branduolinės energetikos galimą poveikį energijos tiekimui ir ekonomikos augimui, didelės branduolinės avarijos gali sukelti grėsmę žmonių sveikatai. Todėl įgyvendinant Bendrąją programą branduolinės saugos ir tam tikrais atvejais saugumo aspektams turėtų būti skiriama kuo daugiau dėmesio. Bendrosios programos saugumo aspektai turėtų apimti tik tiesioginius Jungtinio tyrimų centro (toliau – JRC) veiksmus;

(7) pagal Europos strateginį energetikos technologijų planą (toliau – SET planas), išdėstytą 2008 m. vasario 28 d. Tarybos išvadose, spartinamas mažo anglies dioksido kiekio technologijų kūrimas. 2011 m. vasario 4 d. susitikime Europos Vadovų Taryba sutiko, kad Sąjunga ir jos valstybės narės skatintų investicijas į atsinaujinančiuosius energijos išteklius, saugias ir tvarias mažo anglies dioksido kiekio technologijas ir daug dėmesio skirtų SET plane nustatytų technologijų prioritetų įgyvendinimui;

(8) Bendrija sukūrė bendrą ir visiškai integruotą branduolių sintezės mokslinių tyrimų programą, kuri atlieka pagrindinį vaidmenį tarptautiniu lygiu branduolių sintezės, kaip energijos šaltinio, vystymo srityje;

(9) priėmus 2005 m. gruodžio 20 d. Tarybos sprendimą dėl Europos atominės energijos bendrijos prisijungimo prie Pagrindų susitarimo dėl tarptautinio bendradarbiavimo IV kartos branduolinės energijos sistemų mokslinių

⁽¹⁾ 2011 m. lapkričio 17 d. nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje). Nuomonė pateikta po neprivalomos konsultacijos.

⁽²⁾ OL C 318, 2011 10 29, p. 127. Nuomonė pateikta po neprivalomos konsultacijos.

⁽³⁾ OL L 400, 2006 12 30, p. 60.

- tyrimų ir taikomosios veiklos srityje patvirtinimo, Bendrija 2006 m. gegužės 11 d. prisijungė prie Pagrindų susitarimo dėl tarptautinio bendradarbiavimo mokslinių tyrimų ir taikomosios veiklos srityje IV kartos tarptautinio forumo (GIF). GIF koordinuoja daugiašalį bendradarbiavimą pažangiųjų branduolinių sistemų ikikonceptinio projektavimo mokslinių tyrimų srityje, be kita ko, siekiant tinkamai spręsti branduolinės saugos, atliekų, platinimo ir visuomenės nuomonės formavimo uždavinius, susijusius su Bendrąja programa;
- (10) 2008 m. gruodžio 1 ir 2 d. vykusiame Tarybos posėdyje priimtose Tarybos išvadose dėl gebėjimų poreikio branduolinėje srityje pripažįstama, kad Bendrijoje būtina išlaikyti aukštą branduolinės srities mokymo lygį;
- (11) 2010 m. Komisija gavo galutines Bendrijos branduolinių mokslinių tyrimų veiklos 2007–2009 m. (tiesioginių ir netiesioginių veiksmų) įgyvendinimo ir rezultatų išorės vertinimo ataskaitas;
- (12) Tarptautinio termobranduolinio eksperimentinio reaktoriaus (toliau – ITER) projekto įgyvendinimas Europoje, remiantis 2006 m. lapkričio 21 d. susitarimu dėl Tarptautinės ITER branduolių sintezės energijos organizacijos įsteigimo siekiant bendrai įgyvendinti ITER projektą⁽¹⁾, turėtų būti pagrindinė branduolių sintezės energijos mokslinių tyrimų veiklos pagal Bendrąją programą dalis;
- (13) laikantis 2007 m. kovo 27 d. Tarybos sprendimo 2007/198/Euratomas, įsteigiančio Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrąją įmonę ir suteikiančio jai lengvatą⁽²⁾, Bendrijos veiklai, kuria siekiama padėti įgyvendinti ITER projektą, visų pirma pastatyti ITER Kadaraše ir vykdyti ITER technologijų mokslinių tyrimų ir plėtros veiklą pagal Bendrąją programą, vadovauja Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė;
- (14) pagal Bendrąją programą vykdoma mokslinių tyrimų veikla turėtų remtis pagrindiniais etikos principais, įskaitant Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje nurodytus principus;
- (15) šiuo sprendimu visam Bendrosios programos įgyvendinimo laikotarpiui nustatomas finansinis paketas, kuris yra biudžeto valdymo institucijos pagrindinis orientacinis dydis kasmetinės biudžeto sudarymo procedūros metu, kaip apibrėžta 2006 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos tarpinstitucinio susitarimo dėl biudžetinės drausmės ir patikimo finansų valdymo⁽³⁾ 37 punkte;
- (16) JRC turėtų prisidėti prie orientuotos į vartotojo poreikius mokslinės ir technologinės paramos teikimo kuriant, plėtojant, įgyvendinant ir stebint Sąjungos politikos kryptis itin daug dėmesio skiriant saugos ir saugumo srities moksliniams tyrimams. Šiuo atžvilgiu JRC konkrečiose savo kompetencijos srityse turėtų toliau veikti kaip Sąjungos nepriklausomas informacijos apie mokslą ir technologijas centras. JRC visų pirma turėtų turėti reikiamus pajėgumus teikti nepriklausomas mokslines ir technines žinias branduolinių incidentų bei avarijų srityje;
- (17) tarptautiniai ir pasauliniai Europos mokslinių tyrimų veiklos aspektai yra svarbūs siekiant gauti abipusės naudos. Todėl dalyvauti Bendrojoje programoje turėtų būti leidžiama tuo tikslu reikiamus susitarimus sudariusioms šalims, o projektų lygiu ir vadovaujantis abipusės naudos principu – ir trečiųjų šalių subjektams bei tarptautinėms mokslinio bendradarbiavimo organizacijoms;
- (18) Bendrąją programą turėtų būti prisidedama prie Sąjungos plėtros teikiant mokslinę ir technologinę paramą šalims kandidatėms Sąjungos *acquired* įgyvendinimui ir jų integracijai į Europos mokslinių tyrimų erdvę;
- (19) 2009 m. kovo 26 d. Komisijos komunikate dėl branduolinio ginklo neplatavimo pripažįstamas JRC vaidmuo branduolinio saugumo mokslinių tyrimų ir mokymo srityje;
- (20) be to, pagal 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos⁽⁴⁾, 1996 m. lapkričio 11 d. Tarybos reglamentą (Euratomas, EB) Nr. 2185/96 dėl Komisijos atliekamų patikrinimų ir inspektavimų vietoje siekiant apsaugoti Europos Bendrijų finansinius interesus nuo sukčiavimo ir kitų pažeidimų⁽⁵⁾ ir 1999 m. gegužės 25 d. Tarybos reglamentą (Euratomas) Nr. 1074/1999 dėl Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) atliekamų tyrimų⁽⁶⁾ taip pat reikėtų imtis tinkamų priemonių siekiant užkirsti kelią pažeidimams bei sukčiavimui ir išieškoti prarastas, neteisingai išmokėtas ar netinkamai panaudotas lėšas,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Bendrosios programos priėmimas

2012 m. sausio 1 d.–2013 m. gruodžio 31 d. laikotarpiui priimama 2012–2013 m. branduolinių mokslinių tyrimų ir mokymo veiklos daugiamečių bendroji programa (toliau – Bendroji programa).

2 straipsnis

Tikslai

1. Bendrąją programą siekiama Sutarties 1 straipsnyje ir 2 straipsnio a punkte nurodytų bendrųjų tikslų, itin daug dėmesio

⁽¹⁾ OL L 358, 2006 12 16, p. 62.

⁽²⁾ OL L 90, 2007 3 30, p. 58.

⁽³⁾ OL C 139, 2006 6 14, p. 1.

⁽⁴⁾ OL L 312, 1995 12 23, p. 1.

⁽⁵⁾ OL L 292, 1996 11 15, p. 2.

⁽⁶⁾ OL L 136, 1999 5 31, p. 8.

skiriant branduolinei saugai bei saugumui ir radiacinei saugai, ir prisidedama prie Inovacijų sąjungos kūrimo bei remiamasi Europos mokslinių tyrimų erdve.

2. Bendroji programa apima Bendrijos mokslinius tyrimus, technologijų plėtrą, tarptautinį bendradarbiavimą, techninės informacijos sklaidą, eksploatavimo veiklą ir mokymą, o ją sudaro dvi specialiosios programos.

3. Pirmoji specialioji programa apima šiuos netiesioginius veiksmus:

- a) branduolių sintezės energijos mokslinius tyrimus, siekiant sukurti saugaus, tvaraus, nekenksmingo aplinkai ir ekonomiškai saugaus šaltinio technologiją;
- b) branduolių dalijimąsi, saugą ir radiacinę saugą siekiant padidinti branduolių dalijimosi ir kitų spinduliuotės naudojimo pramonėje bei medicinoje būdų saugą ir pagerinti radioaktyviųjų atliekų tvarkymą.

4. Antroji specialioji programa apima Jungtinio tyrimų centro (toliau – JRC) vykdomą tiesioginę mokslinių tyrimų veiklą branduolinių atliekų tvarkymo, poveikio aplinkai, saugos ir saugumo srityje.

5. Dviejų specialiųjų programų tikslai ir pagrindinės kryptys nurodyti I priede.

3 straipsnis

Didžiausia suma ir kiekvienai specialiajai programai skiriamos dalys

Didžiausia Bendrajai programai įgyvendinti skiriama suma yra 2 560 270 000 EUR. Ši suma paskirstoma taip:

a) 2 straipsnio 3 dalyje nurodytai specialiajai programai, kuri bus įgyvendinama vykdant netiesioginius veiksmus:

— branduolių sintezės energijos moksliniams tyrimams – 2 208 809 000 EUR ⁽¹⁾,

— branduolių dalijimosi, saugos ir radiacinės saugos tyrimams – 118 245 000 EUR;

b) 2 straipsnio 4 dalyje nurodytai specialiajai programai, įgyvendintinai vykdant tiesioginius veiksmus:

— JRC branduolinei veiklai – 233 216 000 EUR.

Išsamios Bendrijos finansinio įnašo į Bendrąją programą taisyklės nustatytos II priede.

4 straipsnis

Sąjungos finansinių interesų apsauga

Pagal šį sprendimą finansuojant Bendrijos veiksmus, reglamentai (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 ir (Euratomas, EB) Nr. 2185/96 taikomi visiems Sąjungos teisės nuostatų pažeidimams, įskaitant pagal Bendrąją programą nustatyto sutartinio išsipareigojimo pažeidimus, kilusius dėl ekonominės veiklos vykdytojo veiklos ar neveikimo, kai dėl nepagrįstų išlaidų padaroma ar būtų padaryta žala Europos Sąjungos bendrajam biudžetui ar jos valdomiems biudžetams.

5 straipsnis

Pagrindiniai etikos principai

Visa mokslinių tyrimų veikla pagal Bendrąją programą atliekama laikantis pagrindinių etikos principų.

6 straipsnis

Stebėseną, vertinimą ir peržiūrą

1. Komisija nuolat ir sistemingai stebi, kaip įgyvendinama Bendroji programa bei jos specialiosios programos, ir reguliariai rengia ataskaitas apie šios stebėsenos rezultatus ir juos platina. 2013 m. pradžioje Tarybai pateikiama speciali stebėsenos ataskaita, skirta Bendrojoje programoje numatytai branduolinės saugos ir saugumo veiklai įgyvendinti.

2. Pasibaigus Bendrajai programai, Komisija, pasitelkusi nepriklausomus ekspertus, ne vėliau kaip 2015 m. gruodžio 31 d. atlieka jos loginio pagrindo, įgyvendinimo ir pasiekimų išorės vertinimą. Vertinimo išvadas ir savo pastabas Komisija pateikia Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui.

7 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis sprendimas įsigalioja trečią dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Priimta Briuselyje 2011 m. gruodžio 19 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

M. KOROLEC

⁽¹⁾ Į šią bendrą sumą įtrauktas pakankamas ne ITER statybai, o kitai veiklai, kaip išvardyta I priede, skirtas finansavimas.

I PRIEDAS

MOKSLINIAI IR TECHNOLOGINIAI TIKSLAI, TEMOS IR VEIKLA**IVADAS**

Bendrąją programą sudaro dvi dalys, atitinkančios netiesioginius veiksmus, susijusius su branduolių sintezės energijos moksliniais tyrimais ir branduolių dalijimusi bei radiacine sauga, ir JTC vykdomą tiesioginę mokslinių tyrimų veiklą.

I.A. BRANDUOLIŲ SINTEZĖS ENERGIJOS MOKSLINIAI TYRIMAI**Tikslas**

Siekiant kurti saugius, tvarius, nekenksmingus aplinkai ir ekonomiškai perspektyvius elektrinėms skirtų reaktorių prototipus, sukurti reikiamą žinių bazę ir kaip esminį etapą įgyvendinti ITER projektą.

Loginis pagrindas

Manoma, kad po kelių dešimtmečių branduolių sintezė gali ypatingai prisidėti prie tvaraus ir saugaus energijos tiekimo Sąjungoje užtikrinimo. Sėkmingai ją plėtojant būtų sudarytos sąlygos tiekti saugią, tvarią ir nekenksmingą aplinkai energiją. Ilgalaikis Europos branduolių sintezės energijos mokslinių tyrimų tikslas, apimantis visą su branduolių sinteze susijusią veiklą valstybėse narėse ir asocijuotosiose trečiojoje šalyse, – bendrai sukurti ekonomiškai perspektyvius reaktorių prototipus šiuos reikalavimus atitinkančioms elektrinėms.

Pirmasis strategijos prioritetas šiam ilgalaikiam tikslui pasiekti – pastatyti ITER (svarbų eksperimentinį įrenginį, turintį įrodyti branduolių sintezės energijos gamybos mokslinį ir techninį pagrįstumą), o po to pastatyti DEMO – demonstracinę branduolių sintezės jėgainę. Taip pat bus parengta tikslinė ITER mokslinių tyrimų bei plėtros rėmimo ir DEMO reikalingos su technologijomis ir fizika susijusios ribotos veiklos programa.

Pasaulinis branduolių sintezės energijos mokslinių tyrimų ir plėtros aspektas numatytas 2006 m. lapkričio 21 d. Susitarime įsteigti Tarptautinę ITER branduolių sintezės energijos organizaciją siekiant bendrai įgyvendinti ITER projektą ir Japonijos Vyriausybės ir Bendrijos susitarime bendrai vykdyti platesnio požiūrio veiklą branduolių sintezės energijos mokslinių tyrimų srityje⁽¹⁾.

Be to, vykdomas tarptautinis bendradarbiavimas pagal aštuonis galiojančius dvišalius Bendrijos ir trečiųjų šalių bendradarbiavimo branduolių sintezės energijos srityje susitarimus.

Veikla**1. ITER projekto įgyvendinimas**

Ši veikla apima bendro ITER projekto įgyvendinimo darbus, visų pirma Tarptautinės ITER branduolių sintezės energijos organizacijos ir Europos ITER įgyvendinimo bendrosios įmonės valdymą ir personalo klausimus, taip pat bendrą techninę ir administracinę paramą, įrangos bei įrenginių statybą ir paramą projektui įgyvendinti statybos metu.

2. ITER eksploatavimo parengiamieji moksliniai tyrimai ir plėtra

Pagal tikslinę fizikos ir technologijų programą bus eksploatuojamas Jungtinis Europos toras (JET) ir kiti su ITER susiję magnetiškai palaikomos sintezės įrenginiai. Šia programa bus įvertintos specifinės esminės ITER technologijos, sujungtos ITER projekto alternatyvos ir pasirengta eksploatuoti ITER.

3. Su technologijomis susijusi ribota DEMO parengiamoji veikla

Bus toliau plėtojamos branduolių sintezės medžiagos ir pagrindinės branduolių sintezės technologijos ir tęsiamas grupės, besirengiančios tarptautinio branduolių sintezės medžiagų švitinimo įrenginio (IFMIF) statybai, darbas.

4. Ilgesnio laikotarpio mokslinių tyrimų ir plėtros veikla

Bus vykdoma ribota veikla, susijusi su magnetiškai palaikomos sintezės schemų patobulintomis koncepcijomis (daugiausia dėmesio skiriant pasirengimui eksploatuoti W7-X stelaratoriaus įrenginį) ir su teorija bei modeliavimu, kad būtų galima aiškiai suprasti branduolių sintezės plazmos savybes.

5. Žmogiškieji ištekliai, švietimas ir mokymas

Atsižvelgiant į su ITER projektu susijusius neatidėliotinus bei vidutinės trukmės poreikius ir į tolesnę branduolių sintezės plėtrą, bus imamasi iniciatyvų siekiant parengti ITER darbuotojų kartą (pagal skaičių, gebėjimus ir aukšto lygio išsilavinimą bei patirtį).

⁽¹⁾ OL L 246, 2007 9 21, p. 34.

6. Infrastruktūra

ITER bus nauja mokslinių tyrimų infrastruktūra, turinti svarbų Europos aspektą.

7. Pramonė ir technologijų perdavimo procesai

Kad įgyvendinant ITER projektą sukurtos inovacijos būtų sparčiai perduodamos Europos pramonei, reikia naujos organizacinės struktūros. Tai bus Branduolių sintezės sektoriaus inovacijų forumo uždavinys; šiame forume bus parengtas branduolių sintezės technologijų veiksmų planas ir žmogiškųjų išteklių vystymo iniciatyvos, o juose daugiausia dėmesio bus skiriama inovacijoms ir galimybėms pateikti naujų produktų ir paslaugų.

I.B. BRANDUOLIŲ DALIJIMASIS, SAUGA IR RADIACINĖ SAUGA

Tikslas

Sukurti patikimą mokslinį ir techninį pagrindą siekiant paspartinti ilgojo pusamžio radioaktyviųjų atliekų saugesnio tvarkymo praktinį tobulinimą, visų pirma pagerinant branduolinės energijos naudojimo saugos lygį⁽¹⁾, tuo pačiu prisidedant prie tausaus išteklių naudojimo ir ekonominio efektyvumo ir užtikrinant tvirtą bei socialiai priimtina asmenų ir aplinkos apsaugos nuo jonizuojančiosios spinduliuotės sistemą.

Loginis pagrindas

Branduolinė energija yra viena iš diskusijos apie priemones, skirtas kovoti su klimato kaita ir Europos priklausomumui nuo importuojamos energijos sumažinti, sudėtinė dalių. Platesniame kontekste, ieškant ateityje tvarios energijos balanso struktūros, Bendraja programa, vykdamas joje numatytą mokslinių tyrimų veiklą, bus taip pat prisidedama prie debatų apie branduolių dalijimosi energijos teikiamą naudą ir apribojimus mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikai. Užtikrinant dar aukštesnius saugos lygius, pažangesnės branduolinės technologijos taip pat galėtų suteikti galimybių labai pagerinti veiksmingumą ir išteklių naudojimą ir sumažinti atliekų kiekį, palyginti su dabartinėmis technologijomis. Branduolinės saugos aspektams bus teikiama kuo daugiau dėmesio.

Reikia toliau dėti pastangas siekiant užtikrinti Bendrijos gerų saugos rezultatų tęstinumą ir siekti, kad radiacinės saugos gerinimas ir toliau būtų prioritetinga sritis. Pagrindinės problemos yra veikiančių reaktorių sauga ir ilgojo pusamžio radioaktyviųjų atliekų tvarkymas, ir abi šios problemos šiuo metu sprendžiamos techniškai, tačiau reikia pasitelkti ir politines bei visuomenės pastangas. Esminis principas naudojant spinduliuotę visose srityse – pramonėje ir medicinoje – yra žmonių ir aplinkos apsauga. Visose nurodytose teminėse srityse iš esmės siekiama užtikrinti aukštą saugos lygį.

Nuo Euratomo septintosios bendrosios programos įgyvendinimo pradžios pradėta vykdyti tris svarbias Europos bendradarbiavimo branduolinių mokslų ir technologijų srityje iniciatyvas. Tai Tvarios branduolinės energijos technologijų platforma (SNETP), Geologinio atliekų šalinimo įgyvendinimo technologijų platforma (IGDTP) ir Europos daugiadalykė mažų dozių iniciatyva (MELODI). Pagal SNETP ir IGDTP iniciatyvas vykdoma veikla labai atitinka strateginio energetikos technologijų plano prioritetus, o pagrindinė SNETP organizacijų grupė yra atsakinga už vykdomos Europos pramonės iniciatyvos tvaraus branduolių dalijimosi srityje (ESNII) įgyvendinimą. Jos apima veiklą, vykdomą pagal Bendrosios programos taikymo sritį, visų pirma tokiu mastu, kiek tai susiję su branduoline sauga.

Vis labiau didėja SNETP, IGDTP bei MELODI ir kitų Sąjungos lygio suinteresuotųjų subjektų forumų, tokių kaip Europos branduolinės energetikos forumas (ENEF) ir Europos branduolinės saugos reguliavimo institucijų grupė (ENSREG), sąveika, o didesnės sinergijos bus ieškoma vykdamas veiklą pagal Bendrąją programą, tuo pačiu primenant, kad pramoninių produktų ir paslaugų kūrimą turėtų finansuoti pats pramonės sektorius.

Bendroji programa ypatinga tuo, kad labai daug dėmesio skiriama aukšto lygio saugos skatinimui, taip pat atsižvelgiant į tarptautinį kontekstą. Šia programa ir toliau bus remiamos iniciatyvos, kuriomis siekiama užtikrinti, kad Europoje įrenginiai, mokymas ir mokymo galimybės išliktų tinkami atsižvelgiant į dabartines nacionalinių programų kryptis ir į visos Sąjungos interesus, visų pirma branduolinės saugos ir radiacinės saugos srityje. Tai labiau nei kas nors kitas užtikrins, kad būtų išlaikyta tinkama saugos kultūra.

Veikla

1. Galutinių radioaktyviųjų atliekų tvarkymas

Į įgyvendinimą orientuotų mokslinių tyrimų veikla, susijusi su likusiais pagrindiniais panaudoto kuro ir ilgaamžių radioaktyviųjų atliekų giluminio geologinio atliekų šalinimo aspektais, atitinkamais atvejais technologijų bei saugos demonstravimo veikla ir parama bendro Europos požiūrio į pagrindinius klausimus, susijusius su atliekų tvarkymu nuo išmetimo iki šalinimo.

⁽¹⁾ Bet kuri branduolinio saugumo mokslinių tyrimų veikla pagal II antraštinę dalį „Jungtinio tyrimų centro (JTC) branduolinė veikla“.

2. Reaktorių sistemos

Moksliniai tyrimai, siekiant užtikrinti, kad visos atitinkamos Europoje naudojamos reaktorių sistemos arba tos reaktorių sistemos, kurios galėtų būti naudojamos Europoje ateityje, kiek tai būtina siekiant išlaikyti plačias branduolinės saugos profesines žinias Europoje (įskaitant kuro ciklo įrenginius) veiktų saugiai, išimtinai dėmesį skiriant saugos aspektams, įskaitant visų kuro ciklo valdymo aspektų, tokių kaip skaidymas ir virsmas, mokslinius tyrimus. Papildomos priemonės siekiant prisidėti prie debatų apie tvarią energijos balanso struktūrą Europoje.

3. Radiacinė sauga

Moksliniai tyrimai, visų pirma mažų dozių rizikos, naudojimo medicinoje ir nelaimingų atsitikimų valdymo tyrimai, siekiant įdiegti tvirtą, teisingą ir socialiai priimtina apsaugos sistemą, be kita ko, atsižvelgiant į spinduliuotės naudojimo medicinoje ir pramonėje naudą.

4. Infrastruktūra

Parama pagrindinių mokslinių tyrimų pirmiau nurodytose prioritetinėse teminėse srityse infrastruktūros objektų naudojimui ir nuolatinių galimybių jais naudotis sudarymui bei jų bendradarbiavimui.

5. Žmogiškieji išteklių ir mokymas

Parama mokslinės kompetencijos ir žmogiškųjų išteklių išsaugojimui ir tolesnei plėtrai siekiant užtikrinti, kad ilguoju laikotarpiu branduoliniame sektoriuje dirbtų tinkamai kvalifikuoti mokslo darbuotojai, inžinieriai ir darbuotojai.

II. JUNGTINIO TYRIMŲ CENTRO (JRC) BRANDUOLINĖ VEIKLA

Tikslas

JTC specialiosios branduolinės programos tikslas – įvykdyti Sutartyje nurodytus mokslinių tyrimų ir plėtros srities įpareigojimus, ypač akcentuojant branduolinę saugą bei radiacinę saugą, ir Komisijai bei valstybėms narėms teikti paramą saugumo kontrolės priemonių ir branduolinio ginklo neplatavimo, atliekų tvarkymo, branduolinių įrenginių saugos ir kuro ciklo, radioaktyvumo aplinkoje ir radiacinės saugos srityse. JTC ir toliau stiprins savo kaip Europos etalono vaidmenį informacijos sklaidos ir profesionalių darbuotojų bei jaunųjų mokslininkų mokymo bei švietimo srityse, visų pirma branduolinės saugos bei saugumo ir radiacinės saugos klausimais.

Loginis pagrindas

Būtinai reikia plėtoti žinias, gebėjimus ir kompetenciją, kad, įgyvendinant Sąjungos politikos kryptis branduolinių reaktorių ir kuro ciklo saugos, branduolinio saugumo kontrolės priemonių ir saugumo srityse, būtų remiamasi reikiamomis naujaisiomis nepriklausomomis ir patikimomis mokslinėmis žiniomis. JTC uždaviniuose pabrėžiamą į vartotoją orientuotą paramą Sąjungos politikai papildys aktyvus vaidmuo Europos mokslinių tyrimų erdvėje atliekant aukštos kokybės mokslinių tyrimų veiklą glaudžiai bendradarbiaujant su pramonės ir kitomis įstaigomis ir kuriant valstybių narių viešųjų ir privačiųjų institucijų tinklus.

Veikla

1. Branduolinių atliekų tvarkymo ir poveikio aplinkai srityje dėmesys bus skiriamas neaiškumų mažinimui ir neišspręstų atliekų šalinimo klausimų sprendimui, siekiant parengti veiksmingus labai radioaktyvių branduolinių atliekų valdymo sprendimus pagal dvi pagrindines pasirinktis (tiesioginis šalinimas arba skaidymas ir virsmas). Taip pat bus atliekama veikla, siekiant pagerinti aktinoidų fizinių, cheminių bei pagrindinių savybių supratimą ir modeliavimą ir sukurti labai tikslių branduolinių bazinių duomenų bazę branduolinei energetikai ir nebranduoliniam naudojimui (pvz., medicinoje). Siekiant padidinti radiologinės apsaugos pastangas, ir toliau bus kuriami radioizotopų dispersijos aplinkosauginiai modeliai ir atliekami aplinkos radioaktyvumo stebėjimo bandymai siekiant padėti suderinti nacionalinius stebėjimo procesus ir sistemas.
2. Branduolinės saugos srityje bus prisidedama prie mokslinių tyrimų vykdymo kuro ciklo saugos srityje, daugiausia dėmesio skiriant dabartinių Sąjungos reaktorių saugai. Moksliniai tyrimai taip pat bus vykdomi reaktorių saugos srityje – naujų novatoriškų modelių, novatoriškų kuro ciklo saugos ir saugumo kontrolės aspektų, ilgesnio degimo arba naujų rūšių kuro srityse. Be to, bus plėtojami branduolinei saugai Europoje svarbių reaktorių sistemų saugos reikalavimai ir pažangesni vertinimo metodai. Be to, JTC koordinuos Europos indėlį vykdant IV kartos tarptautinio forumo mokslinių tyrimų ir plėtros iniciatyvą, atlikdamas integruojamąjį vaidmenį ir skleidamas informaciją apie šios srities mokslinius tyrimus. Be to, jis teiks mokslines ekspertines žinias branduolinių incidentų ir avarijų klausimais.
3. Branduolinio saugumo srityje toliau bus padedama vykdyti Bendrijos įsipareigojimus, visų pirma rengiami kuro ciklo įrenginių kontrolės metodai, įgyvendinami papildomame protokole numatyti aplinkos mėginių ėmimo ir integruotų saugumo kontrolės priemonių reikalavimai ir užkertamas kelias branduolinių bei radioaktyviųjų medžiagų naudojimui ne pagal paskirtį, susijusiam su neteisėta šių medžiagų prekyba, įskaitant branduolinės teismo ekspertizės tyrimus.

II PRIEDAS

FINANSAVIMO PLANAI

Remdamasi Bendrajai programai įgyvendinti nustatytais dalyvavimo taisyklėmis, Bendrija mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros veiklai, įskaitant specialiosiose programose numatytą demonstravimo veiklą, skirs paramą pagal įvairius finansavimo planus. Šie planai bus naudojami atskirai arba kartu įvairių kategorijų pagal Bendrąją programą įgyvendinamiems veiksams finansuoti.

1. FINANSAVIMO PLANAI BRANDUOLIŲ SINTEZĖS ENERGIJOS SRITYJE

Branduolių sintezės energijos mokslinių tyrimų srityje dėl ypatingo tokios veiklos pobūdžio reikalinga speciali tvarka. Finansinė parama bus skiriama veiklai, vykdomai remiantis procedūromis, nustatytais:

- 1.1. Komisijos ir valstybių narių ar pilnateisių asocijuotųjų trečiųjų šalių arba Komisijos ir valstybių narių ar pilnateisių asocijuotųjų trečiųjų šalių subjektų asociacijos sutartyse dėl dalies Bendrijos branduolių sintezės energijos mokslinių tyrimų programos vykdymo remiantis Sutarties 10 straipsniu;
- 1.2. Europos branduolių sintezės plėtros susitarime – daugiašaliame Komisijos bei valstybėse narėse ir asocijuotosiose trečiojoje šalyse įsteigtų ar jų vardu veikiančių organizacijų susitarime, kuriame, be kita ko, apibrėžiama tolesnių branduolių sintezės technologijų mokslinių tyrimų sistema asocijuotosiose organizacijose ir pramonėje, JET įrenginių naudojimas ir Europos indėlis į tarptautinį bendradarbiavimą;
- 1.3. Europos ITER įgyvendinimo bendrojoje įmonėje remiantis Sutarties 45–51 straipsniais;
- 1.4. Bendrijos ir trečiųjų šalių tarptautiniuose susitarimuose dėl veiklos branduolių sintezės energijos mokslinių tyrimų ir plėtros srityje, visų pirma ITER ir platesnio požiūrio veiklos susitarimuose;
- 1.5. kituose daugiašaliuose Bendrijos ir asocijuotųjų organizacijų susitarimuose, visų pirma Susitarime dėl personalo judumo;
- 1.6. bendrai finansuojamuose veiksmuose, kuriais siekiama skatinti branduolių sintezės energijos mokslinius tyrimus ir prie jų prisidėti ir kurie vykdomi su valstybių narių ar Bendrosios programos asocijuotųjų trečiųjų šalių, su kuriomis nesudaryta asociacijos sutartis, įstaigomis.

Be pirmiau nurodytos veiklos, bus galima skirti paramą žmogiškųjų išteklių plėtros ir skatinimo veiklai, stipendijoms, su infrastruktūra susijusioms integruotoms iniciatyvoms, taip pat gali būti imamasi specialiųjų paramos veiksmų, visų pirma siekiant koordinuoti branduolių sintezės energijos mokslinius tyrimus, imtis tyrinėjimų šiai veiklai remti, remti publikacijų leidybą, keitimąsi informacija ir mokymą, kad būtų skatinamas technologijų perdavimas.

2. FINANSAVIMO PLANAI KITOSE SRITYSE

Pagal Bendrąją programą vykdoma kitų nei branduolių sintezės energija sričių veikla bus finansuojama pagal įvairius finansavimo planus. Šie planai bus naudojami atskirai arba kartu įvairių kategorijų pagal Bendrąją programą įgyvendinamiems veiksams finansuoti.

Sprendimuose dėl specialiųjų programų, darbo programų ir kvietimų teikti paraiškas atitinkamai bus nurodyta:

- įvairių kategorijų veiksams finansuoti naudojamo (-ų) plano (-ų) rūšis (-ys),
- paramą galinčių gauti dalyvių kategorijos (pvz., mokslinių tyrimų organizacijos, universitetai, įmonės, valdžios institucijos),
- veiklos rūšys, kurioms gali būti skiriamas finansavimas (moksliniai tyrimai, plėtra, demonstravimo veikla, mokymas, sklaida, žinių perdavimas ir kita susijusi veikla).

Kai gali būti naudojami skirtingi finansavimo planai, darbo programose gali būti patikslinami temai, pagal kurią turi būti teikiamos paraiškos, naudotini finansavimo planai.

Finansavimo planai yra tokie:

a) Remti veiklą, kuri daugiausia įgyvendinama pagal kvietimus teikti paraiškas:

1. Bendradarbiavimo projektai

Parama skirtingų šalių dalyvių konsorciūmų vykdomiems mokslinių tyrimų projektams, kurių tikslas – plėsti naujas žinias, kurti naujas technologijas, produktus ar moksliniams tyrimams skirtus bendrusius išteklius. Atskirose srityse pagal skirtingas temas vykdomų projektų dydis, apimtis ir vidaus organizavimas gali skirtis. Projektai gali apimti mažos ar vidutinės apimties tikslinių mokslinių tyrimų veiksmus arba didelius integruotus projektus, kuriems skiriami nemaži ištekliai, kad būtų pasiektas numatytas tikslas. Į projektų darbo planus bus įtraukiamas parama mokslo darbuotojų mokymui ir karjeros galimybių plėtrai.

2. Kompetencijos tinklai

Parama jungtinėms mokslinių tyrimų programoms, įgyvendinamoms kelių mokslinių tyrimų organizacijų, integruvusių savo atitinkamos srities veiklą, ir vykdomoms mokslinių tyrimų grupių ilgalaikio bendradarbiavimo pagrindu. Kad būtų įgyvendinamos šios jungtinės mokslinių tyrimų programos, tos organizacijos turės prisiimti oficialius įsipareigojimus. Į projektų darbo planus bus įtraukiamas parama mokslo darbuotojų mokymui ir karjeros galimybių plėtrai.

3. Koordinavimo ir paramos veiksmai

Parama veiklai, kurios tikslas – koordinuoti ar remti mokslinius tyrimus (tinklai, mainai, galimybės pasinaudoti tarptautinėmis mokslinių tyrimų infrastruktūromis, tyrimai, konferencijos, indėlis statant naują infrastruktūros objektą ir kt.) arba skatinti žmogiškųjų išteklių plėtrą (pvz., tinklai ir mokymo programų parengimas). Šie veiksmai taip pat gali būti įgyvendinami kitomis priemonėmis, ne tik pagal kvietimus teikti paraiškas.

b) Pagal Tarybos sprendimus, priimtus remiantis Komisijos pasiūlymu, įgyvendinamiems veiksams remti Bendrija skirs finansinę paramą plataus masto iniciatyvoms, finansuojamoms iš įvairių šaltinių:

— finansinis įnašas bendrosioms įmonėms įgyvendinti remiantis Sutarties 45–51 straipsniuose nurodytomis procedūromis ir nuostatomis,

— finansinis įnašas Europos interesus atitinkamai naujai infrastruktūrai kurti.

Bendrija įgyvendins finansavimo planus laikydamasi 2011 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamento (Euratomas) Nr. 139/2012, kuriuo nustatomos įmonių, mokslinių tyrimų centrų ir universitetų dalyvavimo vykdamas netiesioginius veiksmus pagal 2012–2013 m. Europos atominės energijos bendrijos bendrąją programą ir mokslinių tyrimų rezultatų sklaidos taisyklės⁽¹⁾, nuostatų dėl įmonių, mokslinių tyrimų centrų ir universitetų dalyvavimo taisyklių, atitinkamų valstybės pagalbos priemonių, visų pirma valstybės pagalbos moksliniams tyrimams ir plėtrai sistemos ir šioje srityje taikomų tarptautinių taisyklių. Remiantis šia tarptautine sistema, finansinio dalyvavimo šioje programoje mastą ir formą reikės peržiūrėti kiekvienu konkrečiu atveju, ypač jei galima gauti finansavimą iš kitų viešojo sektoriaus lėšų, įskaitant kitus Sąjungos finansavimo šaltinius, pvz., Europos investicijų banką.

Jei bus įmanoma ir tikslinga, papildomas finansavimas iš struktūrinių fondų bus suteiktas dalyvaujantiems įgyvendinant netiesioginį veiksma mažiau išsivysčiusiuose regionuose (konvergencijos regionuose, kaip apibrėžta 2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo⁽²⁾), 5 straipsnyje, įskaitant regionus, atitinkančius reikalavimus gauti finansavimą iš struktūrinių fondų pagal konvergencijos tikslą, regionus, atitinkančius reikalavimus gauti finansavimą iš Sanglaudos fondo, ir atokiausius regionus).

3. TIESIOGINIAI VEIKSMAI. JUNGTINIS TYRIMŲ CENTRAS

Bendrijos veiksmus įgyvendins JRC; tie veiksmai vadinami tiesioginiais pagal 2011 m. gruodžio 19 d. Tarybos sprendimą 2012/95/Euratomas dėl tiesioginiais Jungtinio tyrimų centro veiksmais vykdytinos specialiosios programos, kuria įgyvendinama 2012–2013 m. Europos atominės energijos bendrijos branduolinių mokslinių tyrimų ir mokymo veiklos bendroji programa⁽³⁾.

⁽¹⁾ Žr. šio Oficialiojo leidinio p. 1.

⁽²⁾ OL L 210, 2006 7 31, p. 25.

⁽³⁾ Žr. šio Oficialiojo leidinio p. 40.